
Photo: Fairtrade Max Havelaar

Riskinarviointi ja riskejä vähentävät toimenpiteet

FAIRTRADE

Euroopan unionin osarahoittama

Koskee mikro-, pien- ja keskisuuria sekä suuria toimijoita

Viimeisin päivitys: 2.11.2026

Asianmukaisen huolellisuuden osa-alueet

Euroopan unionin metsäkatoa aiheuttamattomia tuotteita koskeva asetus (asetus (EU) 2023/1115) asettaa tiukat asianmukaista huolellisuutta koskevat velvoitteet toimijoille, jotka saattavat tiettyjä hyödykkeitä EU:n markkinoille tai vievät niitä EU:sta.

Keskeisiä osa-alueita ovat:

- Tietojen keruu (asetuksen 9 artikla): sisältäen tarkat maantieteelliset sijaintitiedot jokaisesta asiaankuuluvasta maa-alueesta.
- Riskinarviointi (asetuksen 10 artikla): arvioidaan todennäköisyys sille, että tuotteet ovat peräisin maa-alueilta, joilla on tapahtunut metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä 31. joulukuuta 2020 jälkeen, ja/tai että tuotteet on tuotettu laittomasti keskimääräisen tai suuren riskin maissa.
- Riskien vähentäminen (asetuksen 11 artikla): vaaditaan silloin, kun riskinarvioinnissa ei voida todeta, ettei vaatimustenvastaisuuden riskiä ole tai että riski on ainoastaan vähäinen.

Näin ollen riskinarviointi ja riskien vähentäminen ovat keskeisiä asianmukaisen huolellisuuden osa-alueita EU:n metsäkatoasetuksessa. Yritysten, jotka saattavat asiaankuuluvia hyödykkeitä EU:n markkinoille tai vievät niitä EU:sta EU:n vertailuanalyysijärjestelmän mukaisista tavanomaisen tai korkean riskin maista, on toteutettava riskinarviointi ja vähennettävä tunnistetut riskit (asetuksen 13 artiklan 1 kohta).

Tämä ohjeistus tarjoaa käytännönläheisen yhteenvedon asetuksesta sekä siitä, miten yritykset voivat jäsentää riskinarviointiprosessinsa ja toteuttaa tehokkaita riskien vähentämistoimenpiteitä.

1 Riskinarviointi

Riskinarviointi on EU:n metsäkatoasetuksen mukainen keskeinen velvoite toimijoille, jotka saattavat keskimääräisen tai suuren riskin maista peräisin olevia asianomaisia hyödykkeitä EU:n markkinoille tai vievät niitä EU:sta. Se muodostaa osan 10 artiklassa säädettyä asianmukaista huolellisuutta koskevaa järjestelmää, jonka mukaisesti toimijoiden on tarkastettava ja analysoitava 9 artiklan nojalla kerätyt tiedot sen määrittämiseksi, ettei vaatimustenvastaisuuden riskiä ole tai että riski on merkityksettömän alhainen.

Riskinarvioinnissa on otettava huomioon kaikki 10 artiklan 2 kohdan a–n alakohdissa luetellut arviointiperusteet. Vaikka asetuksessa määritellään nämä arviointiperusteet, siinä ei säädetä tarkkaa menetelmää arvioinnin toteuttamiseksi. Sen sijaan toimijoiden on perustettava arviointinsa luotettavaan ja todennettavissa olevaan dokumentaatioon. Tällaisia voivat olla esimerkiksi viranomaisten antamat viralliset asiakirjat, sopimukset, tuomioistuinratkaisut sekä vaikutustenarvioinnit ja tarkastukset. Laillisuusarvioinnin yhteydessä kerättyjä tietoja voidaan hyödyntää myös riskinarvioinnissa.

Toimijoiden on varmistettava, että tällainen dokumentaatio on luotettavaa ja todennettavissa. Lisäksi niiden on pystyttävä selkeästi osoittamaan:

- miten kerättyjä tietoja on arvioitu suhteessa EUDR-asetuksen riskinarviointiperusteisiin, ja
- miten lopullinen riskitaso (esim. vähäinen tai muu kuin vähäinen riski) on määritetty.

Yksinkertaistettu asianmukaisen huolellisuuden menettely – vapautus riskinarvioinnista ja riskien vähentämisestä (EUDR 13 artiklan 1 kohta), jos:

- kaikki asiaankuuluvat hyödykkeet ovat yksinomaan peräisin matalan riskin maista/alueilta
- toimitusketjun monimutkaisuuteen, EUDR-sääntöjen kiertämiseen sekä sekoittumiseen liittyvä riski on vähäinen

Jos kaikki edellytykset täyttyvät:

- täysimääräistä riskinarviointia (EUDR-asetuksen 10 artikla) ei vaadita
- riskiä vähentäviä toimenpiteitä (EUDR-asetuksen 11 artikla) ei vaadita
- asianmukaisen huolellisuuden menettelyä koskevat perusvelvoitteet ovat kuitenkin edelleen voimassa (tiedot, DDS ja jäljitettävyys)

Reilun kaupan kriteerit ja asetuksen riskinarviointiperusteet

Taulukossa korostetaan osa-alueita, joissa Reilun kaupan kriteerit käsittelevät osittain EUDR-asetuksen riskinarvioinnin näkökohtiin liittyviä aiheita 2 artiklan 40 kohdan a–h alakohtien mukaisesti. Näitä viittauksia ei tule tulkita vahvistuksena siitä, että asetuksen kattamat kansalliset oikeudelliset vaatimukset täyttyvät.

Riskinarviointi Artikla 10 (2)	Vastaava Reilun kaupan kriteeri	Muut lähdeviitteet
a) Riskiluokka EU:n vertailuanalyysin mukaisesti	Ei sovellettavaa	• EU Benchmarking
Metsien esiintyminen	• Pienviljelijäkriteerit 3.1.1, 3.2.31, 3.2.32 Metsäkadon ehkäisy ja ympäristön kehittäminen • Kahvikriteerit 3.1.2 - 3.1.8 ympäristön kehittäminen • Kaakaokriteerit 3.4.1 - 3.4.7 Metsäkadon ehkäisy ja ympäristön kehittäminen	• Forest Area Change in 2015-2025 as Percentage (FAO) • Top 10 Lists | World Resources Institute • Global Deforestation Rates by Country | GFW
c) Alkuperäiskansojen esiintyminen d) Alkuperäiskansojen kuuleminen ja yhteistyö heidän kanssaan e) Alkuperäiskansojen esittämät uskottavat väitteet	• Kahvikriteerit 1.1.2 (viejät eivät ole osallistuneet alkuperäiskansojen oikeuksien loukkauksiin eivätkä myötävaikuttaneet niihin) • Kaakaokriteerit 3.1.4 – 3.1.6; 1.1.2 (viejät eivät ole osallistuneet alkuperäiskansojen oikeuksien loukkauksiin eivätkä myötävaikuttaneet niihin)	• International Property Rights Index • Legal Security of Indigenous Lands (LandMark)
f) Metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen aste	• Kahvi- ja kaakaokriteerit 3.1.1 (ei viitteitä siitä, että jäsenet olisivat aiheuttaneet metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä 1.1.2014 jälkeen (kahvi) / 31.12.2018 jälkeen (kaakao))	• Forest Area Change in 2015-2025 as Percentage (FAO) • Top 10 Lists | World Resources Institute • Global Deforestation Rates by Country | GFW
g) Asiakirjojen luotettavuus	• Sertifiointielin vahvistaa dokumentaation	• Corruption Perceptions Index

Riskinarvionti Artikla 10 (2)	Vastaava Reilun kaupan kriteeri	Muut lähdeviitteet
h) Korruption taso, ihmisoikeusloukkaukset, aseelliset konfliktit tai pakotteiden olemassaolo jne.	• Pienviljelijäkriteerit: 1.1.7 • Kahvikriteerit: 1.1.2 (viejät eivät ole osallistuneet laittomaan toimintaan eivätkä myötävaikuttaneet siihen) • Kaakaokriteerit: 3.2.3 (HREDD-riskinarviointi), 3.3.7 (haavoittuvassa asemassa olevia väestöryhmiä hyödyttävät suunnitelmat), 1.1.2 (viejät eivät ole osallistuneet laittomaan toimintaan eivätkä myötävaikuttaneet siihen)	• Corruption Perceptions Index • WJP Rule of Law Index • Global Rights Index Trade Union Confederation • The Labour Rights Index 2024 | CLR - CLR • Human Rights Recommendations per Country
i) Kyseisen toimitusketjun monimutkaisuus ja kyseisten tuotteiden jalostusvaihe.	• Kaakao 2.1.9: Kauppiaiden on ilmoitettava ennen myyntiä, onko kaakao pidetty erillään muusta kaakaosta (fyysisesti jäljitettävissä) vai onko sitä myyty massatasejärjestelmän mukaisesti. Vain fyysisesti erillään pidetty kaakao voidaan varmistaa sekoittumattomaksi muihin kuin Reilun kaupan mukaisiin raaka-aineisiin. • SPO 2.1.1: Kahvin fyysinen erillään pitäminen on pakollista myyntiin saakka.	
j) Sekoittumisriski	• 2.1 Jäljitettävyys (yleiset pienviljelijäkriteerit) Myytte Reilun kaupan tuotteina ainoastaan tuotteita, jotka on hankittu jäseniltänne. Reilun kaupan myyntiä varten erotatte fyysisesti jäsenten tuottamat tuotteet muiden kuin jäsenten tuotteista kaikissa vaiheissa (esim. varastointi, kuljetus, jalostus, pakkaaminen, merkinnät ja käsittely), kunnes tuote myydään	
k) EU:n asiantuntijaryhmän päätelmät	Ei sovellettavaa	• EU Expert Groups
l) Toimijoiden tai kauppaa käyvien vaatimusten-vastaisuuksien historia asiaankuuluvassa toimitusketjussa	• 1.1.6 (yleiset pienviljelijäkriteerit) Kansallisen lainsäädännön noudattaminen. Ei ole viitteitä siitä, että te tai jäsenenne toteuttaisitte toimia standardin kiertämiseksi.	
m) Kaikki tuotteen vaatimustenvastaisuuteen liittyvät olennaiset tiedot	1.1.6 (yleiset pienviljelijäkriteerit) Kansallisen lainsäädännön noudattaminen. Ei ole viitteitä siitä, että te tai jäsenenne toteuttaisitte toimia standardin kiertämiseksi.	
n) Sertifioinnit	Fairtrade FLO-ID ja sertifiointi	

2 Riskien vähentäminen

Oikeusperusta ja asiaankuuluvat säännökset (EUDR)

Asetuksen 11 artiklan mukaan toimijoiden on toteutettava asianmukaiset riskien vähentämistoimenpiteet ennen tuotteiden saattamista markkinoille, ellei 10 artiklan mukaisessa riskinarvioinnissa todeta, ettei vaatimustenvastaisuuden riskiä ole tai että riski on ainoastaan vähäinen.

Riskien vähentäminen EU:n metsäkatoasetuksen mukaisesti

Riskien vähentäminen tarkoittaa asianmukaiseen huolellisuuteen liittyvien toimenpiteiden kokonaisuutta, joilla tunnistetut metsäkatoon, metsien tilan heikkenemiseen, laillisuuteen ja jäljitettävyyteen liittyvät riskit vähennetään vähäiselle tasolle. Asetuksessa ei määritellä kiinteitä riskien vähentämistoimenpiteitä, mutta toimijoiden on varmistettava, että toimenpiteet ovat tehokkaita, dokumentoituja ja perusteltavissa.

Tyypillisiä riskien vähentämistoimenpiteitä ovat:

- lisäasiakirjojen tai varmennusten pyytäminen toimittajilta
- monikulmiotietojen käyttö pistetietojen sijasta
- riippumattomien lisätarkastusten tai kolmannen osapuolen varmennusten toteuttaminen silloin, kun tiedoissa on puutteita
- toimittajien osallistamisen ja kapasiteetin vahvistamisen tehostaminen jäljitettävyyden ja läpinäkyvyyden parantamiseksi
- hankintastrategioiden mukauttaminen (esim. hankintojen uudelleenohjaaminen korkeamman riskin alueilta, jos riskien vähentämisellä ei voida riittävästi alentaa riskiä).

Riskien vähentäminen katsotaan toteutetuksi vasta silloin, kun riski on osoitettavasti alennettu vähäiselle tasolle ja tämä on dokumentoitu sekä tiedot on säilytetty vaatimustenmukaisuuden osoittamista varten.

Kuva: Fairtrade Max Havelaar

Yhteenveto ja toimeenpanovinkit

Riskinarviointi ja riskien vähentäminen koskevat ainoastaan keskimääräisen tai suuren riskin maista peräisin olevia raaka-aineita ja tuotteita.

Riskien vähentäminen katsotaan saatetuksi päätökseen vasta, kun riski on osoitettavasti alennettu tasolle, jolla vaatimustenvastaisuuden riski on merkityksettömän alhainen. Tämä on myös dokumentoitava, ja tiedot on säilytettävä vaatimustenmukaisuuden osoittamista varten.

Lisätietoa:
Reilun kaupan riskikartta kaakaolle
Fairtrade Impact Platform -alusta

Lisäohjeistus:
Riskinarviointi - laillisuus